

KẾT QUẢ ĐIỀU TRA MỘT SỐ HỌ CÔN TRÙNG THUỘC CÁC BỘ DIPTERA, PHASMATODEA, MANTODEA VÀ DERMAPTERA Ở TÂY NGUYÊN TRONG CÁC NĂM 2008-2011

TẠ HUY THỊNH, CAO THỊ QUỲNH NGA, HOÀNG VŨ TRỤ
Viện Sinh thái và Tài nguyên sinh vật

Trong 4 năm 2008-2011, chúng tôi đã điều tra côn trùng tại 4 tỉnh Tây Nguyên là Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk và Lâm Đồng. Bài báo này trình bày kết quả phân tích mẫu vật từ 4 bộ là: bộ Hai cánh Diptera, Bộ que Phasmatodea, bộ Bọ ngựa Mantodea và bộ Cánh da Dermaptera. Công trình được hỗ trợ kinh phí của đề tài cấp Viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam mã số VAST 08.03/11-12 và đề tài NAFOSTED mã số 106.12.15.09.

I. ĐỊA ĐIỂM, THỜI GIAN NGHIÊN CỨU

Địa điểm điều tra bao gồm: 1) Vườn Quốc gia Chư Mom Ray (Sa Thầy, Kon Tum) với các điểm 14°31'41.0''N; 107°38'57.3''E; 335m; 14°25'27.0''N; 107°47'27.0''E; 559m; và 14°26'13.6''N; 107°43'16.1''E; 742m; sinh cảnh: rừng tự nhiên; 2) Vườn Quốc gia Kon Ka Kinh (Măng Jang và Kbang, Gia Lai) với các điểm 14°11'01.6''N; 108°17'59.3''E; 810m; 14°10'01.9''N; 108°20'44.4''E; 862m; 14°25'43.3''N; 108°21'32.9''E; 1230m; sinh cảnh: rừng tự nhiên; 3) Xã Đắk Mar và thị trấn Đắk Hà (Đắk Hà, Kon Tum) với các điểm 14°31'36.4''N; 107°55'09.2''E; 634m; 14°33'04.6''N; 107°55'08.0''E; 630m; 14°32'41.0''N; 107°55'34.4''E; 603m; sinh cảnh: Vườn cà phê, vườn cây ăn quả và rừng phục hồi tái sinh; 4) xã Ia Pal và xã Ia Glai (Chư Sê, Gia Lai) với các điểm 13°44'21.2''N; 108°08'04.2''E; 594m; 13°41'14.1''N; 108°05'08.7''E; 550m; và 13°39'46.2''N; 108°08'04.2''E; 369m; sinh cảnh: vườn cà phê, cao su, hồ tiêu, chè, vườn cây ăn quả, ruộng lúa; 5) Thị xã Buôn Hồ (Đắk Lắk) và xã Pong Drang (Krongbuk, Đắk Lắk) với các điểm 12°56'56.9''N; 108°16'33.8''E; 706m; 12°55'43.3''N; 108°16'38.3''E; 700m; và 12°59'35.1''N; 108°14'01.2''E; 768m; sinh cảnh: Vườn cà phê, ca cao; 6) Xã Nậm Njang (Hék Song, Đắk Nông) với các điểm 12°08'11.0''N; 107°39'03.6''E; 802m; 12°10'56.2''N; 107°39'12.0''E; 822m và 12°10'55.2''N; 107°38'31.1''E; 850m; sinh cảnh: Vườn cà phê ven rừng.

Đối tượng nghiên cứu: Tất cả các họ của 3 bộ Bộ que Phasmatodea, Bộ ngựa Mantodea, Cánh da Dermaptera và một số họ ruồi thuộc bộ Hai cánh Diptera.

Thời gian điều tra vào tháng 6/2008; 5/2009; 7/2010 và 4-5-6/2011.

II. KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Bảng 1

Danh sách các loài côn trùng ghi nhận được

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
	Bộ Hai cánh Diptera						
	Họ Ruồi ăn sâu Asilidae						
1.	<i>Astochia enermis</i> Hermann	11	-	-	-	-	-
2.	<i>Astochia nigrina</i> (Ricardo)	1	4	-	-	-	-
3.	<i>Apoclea duplicata</i> Becker	-	-	-	-	3	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
4.	<i>Choerades comptissima</i> (Walker)	1	6	-	-	-	-
5.	<i>Choerades conopoides</i> Oldroyd	1	-	-	-	-	-
6.	<i>Choerades dimidiata</i> (Macquart)	-	6	-	-	-	-
7.	<i>Choerades orientalis</i> (Joseph et Parui)	-	1	-	-	-	4
8.	<i>Clephyroneura bengalenis</i> (Macquart)	1	2	1	-	-	-
9.	<i>Cophinopoda garnotii</i> (Guerin-Meneville)	-	-	-	-	-	2
10.	<i>Damalis carapacina</i> Oldroyd	1	2	-	-	1	-
11.	<i>Damalis immerita</i> Osten Saken	1	1	-	-	-	-
12.	<i>Damalis myops</i> (Fabricius)	1	7	-	-	-	-
13.	<i>Damalis vitripennis</i> Osten-Saken	1	5	-	-	-	-
14.	<i>Damalis</i> sp.1	-	1	-	-	-	-
15.	<i>Damalis</i> sp.2	-	1	-	-	-	-
16.	<i>Eutolmus</i> sp.1	1	-	-	1	-	-
17.	<i>Heligmoneura seminuda</i> Oldroyd	-	-	-	-	-	1
18.	<i>Mactea chinensis</i> Richter et Mamaev	-	-	-	-	-	2
19.	<i>Machimus aurentulus</i> Becker	-	1	-	-	-	-
20.	<i>Machimus aurimystax</i> (Bromley)	-	1	-	-	-	--
21.	<i>Machimus divinosus</i> Oldroyd	6	1	-	-	-	-
22.	<i>Machimus</i> sp.1	-	1	-	-	-	-
23.	<i>Maira aurifacies</i> (Macquart)	-	1	-	-	-	-
24.	<i>Microstylum dux</i> (Wiedemann)	1	9	-	-	-	-
25.	<i>Microstylum oberthueri</i> Van der Wulp	1	4	-	-	-	-
26.	<i>Neolaparus</i> sp.1	-	2	1	-	-	1
27.	<i>Neoitamus</i> sp.1	-	-	-	1	-	-
28.	<i>Nusa</i> sp.1	-	-	-	-	-	5
29.	<i>Ommatius fulvimanus</i> Wulp	-	3	-	-	-	-
30.	<i>Ommatius peristus</i> Oldroyd	5	-	-	-	-	-
31.	<i>Ommatius scinius</i> Oldroyd	2	6	1	-	1	-
32.	<i>Ommatius</i> sp.1	1	1	-	-	-	-
33.	<i>Pagidolaphria</i> sp.1	-	1	-	-	-	-
34.	<i>Philodicus fuscipes</i> (Ricardo)	8	1	-	-	-	-
35.	<i>Philodicus longipes</i> Schiner	1	1	-	-	-	-
36.	<i>Philonicus</i> sp.1	-	-	-	-	-	1
37.	<i>Promachus apicalis</i> (Macquart)	-	1	1	-	1	-
38.	<i>Promachus hypocaustus</i> Oldroyd	-	1	-	-	-	-
39.	<i>Promachus</i> sp.1	-	2	-	-	-	-
40.	<i>Trigonomima</i> sp.1	2	-	-	-	-	-
41.	<i>Trigonomima</i> sp.2	2	-	-	-	-	-
	Họ Nhặng Calliphoridae						
1.	<i>Chrysomya megacephala</i> (Fabricius)	1	2	2	32	13	11
2.	<i>Chrysomya rufifacies</i> (Macquart)	-	-	-	14	4	15
3.	<i>Cosmina bicolor</i> (Walker)	36	-	6	3	11	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
4.	<i>Bengalia bezzii</i> Senior-White	-	1	-	-	-	-
5.	<i>Bengalia emarginata</i> Malloch	-	4	-	-	-	3
6.	<i>Bengalia torosa</i> (Wiedemann)	-	10	-	-	-	-
7.	<i>Bengalia varicolor</i> (Fabricius)	-	-	-	1	-	-
8.	<i>Borbororhinia bivittata</i> (Walker)	-	-	3	-	-	-
9.	<i>Dexopollenia yuphae</i> Kurahashi	1	-	-	-	-	-
10.	<i>Hemipyrellia ligurriens</i> (Wiedemann)	1	-	1	1	15	-
11.	<i>Idiella divisa</i> (Walker)	-	-	1	-	-	12
12.	<i>Hypopygiopsis infumata</i> (Bigot)	1	-	-	-	-	-
13.	<i>Idiella mandarina</i> (Wiedemann)	-	-	2	2	-	-
14.	<i>Isomyia borneensis</i> Peris	1	-	-	-	-	-
15.	<i>Isomyia chrysoides</i> (Walker)	1	15	1	1	-	-
16.	<i>Isomyia delectans</i> (Walker)	4	-	-	-	-	-
17.	<i>Isomyia electa</i> (Villeneuve)	9	3	-	-	-	2
18.	<i>Isomyia oestracea</i> (Seguy)	-	2	-	-	-	2
19.	<i>Isomyia viridaurea</i> (Wiedemann)	-	27	-	-	-	2
20.	<i>Isomyia fascialis</i> James	3	-	-	-	-	-
21.	<i>Isomyia isomyia</i> (Seguy)	-	3	-	-	-	-
22.	<i>Isomyia oestracea</i> (Seguy)	1	-	-	-	-	-
23.	<i>Isomyia pictifacies</i> (Bigot)	4	-	1	-	-	-
24.	<i>Isomyia pseudolucilia</i> (Malloch)	-	4	-	-	-	-
25.	<i>Isomyia viridaurea</i> (Wiedemann)	3	-	-	-	-	-
26.	<i>Lucilia papuensis</i> Macquart	2	-	-	-	1	-
27.	<i>Lucilia porphyrina</i> (Walker)	1	6	-	-	-	-
28.	<i>Lucilia sinensis</i> Aubertin	-	1	-	-	-	-
29.	<i>Phumosiya indica</i> (Sourcouf)	-	-	2	-	-	-
30.	<i>Polleniopsis mongolica</i> Seguy	1	-	-	-	-	-
31.	<i>Rhyncomyia setipyga</i> Villeneuve	-	-	1	17	2	13
32.	<i>Stomorphina discolor</i> (Fabricius)	1	16	1	14	-	6
33.	<i>Stomorphina melastoma</i> (Wiedemann)	-	3	-	-	-	-
34.	<i>Stomorphina siamensis</i> K et T	3	5	3	3	-	2
Họ Ruồi thảm mục Lauxaniidae							
1.	<i>Homoneura discoalbata</i> Sasakawa	1	3	-	-	-	-
2.	<i>Homoneura grandis</i> (Kertész)	3	4	2	-	-	2
3.	<i>Homoneura quiquenotata</i> (Meijere)	1	-	-	-	-	-
4.	<i>Homoneura signata</i> van de Wulp	4	-	-	-	-	-
Họ Ruồi nhà Muscidae							
1.	<i>Atherigona biseta</i> Karl	1	1	-	11	3	-
2.	<i>Atherigona falcata</i> (Thomson)	-	2	2	6	-	-
3.	<i>Atherigona oryzae</i> Malloch	1	-	-	-	-	30
4.	<i>Atherigona reversura</i> Villeneuve	-	-	-	25	6	12
5.	<i>Dichaetomyia apicalis</i> (Stein)	1	-	-	-	-	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
6.	<i>Dichaetomyia bibax</i> (Wiedemann)	-	3	-	-	-	2
7.	<i>Dichaetomyia luteiventris</i> (Rondani)	2	13	-	-	-	-
8.	<i>Dichaetomyia quadrata</i> (Wiedemann)	-	-	-	-	-	3
9.	<i>Dichaetomyia subumbrosa</i> Emden	-	6	-	-	-	-
10.	<i>Graphomyia rufitibia</i> Stein	-	1	-	-	-	-
11.	<i>Graphomyia vittata</i> Stein	-	4	-	-	-	-
12.	<i>Hebecnema</i> sp.1	1	-	-	-	-	-
13.	<i>Helina halterata</i> (Stein)	-	-	2	-	-	-
14.	<i>Hydrotaea chalcogaster</i> (Wiedemann)	-	11	-	6	5	2
15.	<i>Hydrotaea spinigera</i> (Stein)	1	4	-	-	-	-
16.	<i>Limnophora prominens</i> Stein	-	11	-	-	-	-
17.	<i>Lispe kowarzi</i> Becker	-	-	-	1	-	-
18.	<i>Lispe orientalis</i> Wiedemann	-	-	-	-	1	-
19.	<i>Musca bezzi</i> Patton et Cragg	1	-	2	-	-	-
20.	<i>Musca conducens</i> Walker	1	-	1	-	-	-
21.	<i>Musca confiscata</i> Speiser	2	3	-	3	2	-
22.	<i>Musca convexifrons</i> Thomson	-	-	-	-	2	-
23.	<i>Musca domestica</i> Linnaeus	2	2	2	4	3	13
24.	<i>Musca formosana</i> Malloch	2	-	2	-	-	-
25.	<i>Musca pattoni</i> Austen	1	1	-	-	-	-
26.	<i>Musca planiceps</i> Wiedemann	-	1	-	-	7	-
27.	<i>Musca sorbens</i> Wiedemann	3	1	1	-	1	4
28.	<i>Musca ventrosa</i> Wiedemann	1	1	1	3	3	-
29.	<i>Mydaea</i> sp.1	1	3	-	-	1	-
30.	<i>Myospila argentata</i> (Walker)	5	9	-	1	-	-
31.	<i>Myospila laevis</i> (Stein)	2	-	-	-	-	-
32.	<i>Myospila lenticeps</i> (Wiedemann)	-	1	-	-	-	-
33.	<i>Myospila pseudoelongata</i> Shinonaga	1	-	-	-	-	-
34.	<i>Neomyia fletcheri</i> (Emden)	1	-	-	-	-	-
35.	<i>Neomyia indica</i> (R. – D.)	1	3	1	6	-	-
36.	<i>Neomyia lauta</i> (Wiedemann)	1	13	2	-	-	-
37.	<i>Neomyia timorensis</i> (R. – D.)	1	28	2	3	-	1
38.	<i>Phaonia kambaitiana</i> Emden	2	4	-	-	-	-
39.	<i>Stomoxys calcitrans</i> Linnaeus	2	1	8	-	1	-
40.	<i>Stomoxys indica</i> Picard	1	-	4	-	4	-
41.	<i>Stomoxys pulla</i> Austen	1	-	-	-	-	-
42.	<i>Stomoxys sitiens</i> Rondani	-	-	2	-	-	-
	Họ Ruồi xám Sarcophagidae						
1.	<i>Metopia sauteri</i> (Townsend)	1	-	-	-	-	-
2.	<i>Metopia yunnanica</i> Chao et Zhang	4	-	-	-	-	-
3.	<i>Miltogramma angustifrons</i> (Townsend)	14	-	-	-	-	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
4.	<i>Miltogramma iberica</i> (Villeneuve)	-	1	-	-	-	-
5.	<i>Boettcherisca peregrina</i> (R-D)	-	4	-	-	-	-
6.	<i>Lioproctia pattoni</i> (S-W)	-	1	-	3	1	1
7.	<i>Parasarcophaga albiceps</i> (Meigen)	3	1	4	6	4	5
8.	<i>Parasarcophaga brevicornis</i> (Ho)	-	-	-	2	-	-
9.	<i>Parasarcophaga misera</i> (Walker)	1	3	3	14	4	3
10.	<i>Pierretia globovesica</i> Ye	-	-	-	3	-	-
11.	<i>Seniorwhitea princeps</i> (Wiedemann)	-	1	-	-	-	-
12.	<i>Senotainia navigatrix</i> (Rondani)	1	-	-	-	-	-
13.	<i>Sinonipponia hainanensis</i> (Ho)	1	1	-	-	-	-
	Họ Ruồi giả ong Syrphidae						
1.	<i>Allobaccha amphithoe</i> Walker	1	-	-	8	-	2
2.	<i>Allograpta javana</i> (Wiedemann)	1	1	-	-	-	-
3.	<i>Asarkina ericetorum</i> (Fabricius)	-	1	-	-	-	-
4.	<i>Dideopsis aegrota</i> (Fabricius)	8	-	-	-	-	-
5.	<i>Eristalis tenax</i> (Linnaeus)	1	-	-	-	-	-
6.	<i>Eristalinus quinquelineatus</i> (Fabricius)	-	1	-	-	-	-
7.	<i>Eumerus aurifrons</i> Wiedemann	-	-	-	-	1	-
8.	<i>Eupeodes confrater</i> (Wiedemann)	4	9	-	-	-	-
9.	<i>Episyrphus balteatus</i> (De Geer)	-	7	-	1	3	-
10.	<i>Eristalis tenax</i> (Linnaeus)	-	-	-	1	-	-
11.	<i>Ischidion scutellaris</i> (Fabricius)	-	-	-	-	5	-
12.	<i>Mesembrius bengalensis</i> (Wiedemann)	-	1	-	-	1	-
13.	<i>Mesembrius wulpi</i> Van der Got	-	-	1	-	-	-
14.	<i>Microdon</i> sp.1	-	-	-	1	1	-
15.	<i>Microdon</i> sp.2	-	1	-	-	-	-
16.	<i>Milesia semifulva</i> de Meijere	1	1	-	-	-	-
17.	<i>Ringia</i> sp.1	-	2	-	-	-	-
18.	<i>Ringia</i> sp.2	-	1	-	-	-	-
19.	<i>Sphaerophoria indiana</i> Bigot	1	1	-	-	1	-
20.	<i>Sphaerophoria macrogaster</i> (Thomson)	-	-	-	1	1	-
21.	<i>Spheginobaccha demeijerei</i> Van Doesburg	-	-	3	-	2	1
22.	<i>Paragus bicolor</i> (Fabricius)	-	-	-	-	1	-
23.	<i>Phytomyia errans</i> (Fabricius)	-	-	-	-	1	-
24.	<i>Syrirta indica</i> (Wiedemann)	1	-	-	-	-	-
	Họ Ruồi trâu Tabanidae						
1.	<i>Chrysops dispar</i> Fabricius	1	2	1	9	-	1
2.	<i>Chrysops flavocincta</i> Ricardo	-	1	-	-	-	-
3.	<i>Chrysozona assamensis</i> Ricardo	-	3	-	-	-	-
4.	<i>Haematopota fuscifrons</i> Austen	1	-	-	-	-	-
5.	<i>Tabanus birmanicus</i> Bigot	-	5	-	-	-	-
6.	<i>Tabanus brunneothorax</i> Stekhoven	1	2	-	-	-	-
7.	<i>Tabanus fumifer</i> Walker	1	5	1	-	-	-
8.	<i>Tabanus griseipalpis</i> Stekhoven	1	4	-	-	1	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
9.	<i>Tabanus immanis</i> Wiedemann	-	2	-	-	-	-
10.	<i>Tabanus pugnax</i> Austen	-	2	-	-	-	-
11.	<i>Tabanus quadritriangularis</i> Stekhoven	1	8	1	-	-	-
Bộ Bộ que Phasmatodea							
Họ Bộ que râu ngắn Phasmatidae							
1.	<i>Medauroidea extradentata</i> (Brunner von Wattenwyl)	-	1	-	-	-	-
2.	<i>Ramulus</i> sp.1	-	2	-	-	-	-
Họ Bộ que râu dài Diapheromeridae							
1.	<i>Asceles bispinus</i> Redtenbacher	1	-	1	-	-	-
2.	<i>Asceles perplexus</i> Redtenbacher	-	1	1	-	-	-
3.	<i>Lopaphus</i> sp.1	-	2	-	-	-	-
4.	<i>Lopaphus</i> sp.2	-	2	-	-	-	-
5.	<i>Marmessoidea haemorrhoidalis</i> Redtenbacher	-	-	2	-	-	-
6.	<i>Necrosia multicolor</i> (Redtenbacher)	1	-	-	-	-	-
7.	<i>Parapachymorpha zomproi</i> Fritzsche et Gitsaga	-	-	-	-	1	-
8.	<i>Sosibia platycerca</i> Redtenbacher	2	-	-	-	-	-
9.	<i>Sipyloidea sistinctissima</i> Redtenbacher	-	-	1	-	-	-
10.	<i>Trachythorax atrosignatus</i> (Brunner et Wattenwyl)	3	3	-	-	-	-
11.	<i>Trachythorax incertus</i> Redtenbacher	1	-	-	-	-	-
Họ Bộ lá Phylliidae							
1.	<i>Phyllium</i> sp.1	3	1	-	-	-	-
2.	<i>Phyllium</i> (<i>Phyllium</i>) <i>yunnanense</i> Liu*	-	1	-	-	-	-
Bộ Bộ ngựa Mantodea							
Họ Bộ ngựa hoa Hymenopodidae							
1.	<i>Acromantis grandis</i> Beier	5	11	-	-	-	1
2.	<i>Acromantis indica</i> Goglio-Tos	7	-	-	-	-	-
3.	<i>Acromantis formosana</i> (Shiraki)	-	-	-	-	1	-
4.	<i>Creobroter gemmatus</i> (Saussure)	4	-	1	1	4	-
5.	<i>Hestiasula major</i> Beier	1	3	-	-	-	-
6.	<i>Hymenopus coronatus</i> (Olivier)	1	-	-	-	-	-
7.	<i>Parablepharis kuhlii</i> (de Haan)	-	1	-	-	-	-
8.	<i>Theopropus elegans</i> (Westwood)	2	-	-	-	-	-
Họ Bộ ngựa thường Mantidae							
1.	<i>Compsomantis</i> sp.1	1	-	-	-	-	-
2.	<i>Euchomenella macrops</i> (Saussure)	1	1	1	-	-	1
3.	<i>Gimantis authaemon</i> (Wood-Mason)	-	1	-	-	-	-
4.	<i>Gonypeta brigittae</i> Kaltenbach	1	1	-	-	-	-
5.	<i>Haania vitalisi</i> Chopard	-	2	-	-	-	-
6.	<i>Hierodula fruhstorferi</i> Werner	-	2	-	-	-	-
7.	<i>Hierodula patellifera</i> (Serville)	1	1	-	-	2	-
8.	<i>Hierodula tonkinensis</i> (Beier)	1	-	-	-	-	-
9.	<i>Hierodula unimaculata</i> (Olivier)	1	2	-	-	-	-
10.	<i>Humbertiella laosana</i> Beier	1	-	-	-	-	-
11.	<i>Leptomantella tonkinae</i> (Hebard)	6	3	-	-	-	-
12.	<i>Majangella</i> sp.1	-	1	-	-	-	-
13.	<i>Nemotha coomani</i> (Chopard)	1	-	-	-	-	-

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Taxon	Địa điểm/Số mẫu					
		CM	KK	ĐH	ST	KB	ĐS
14.	<i>Kishinouyeum hepatica</i> Zhang*	-	1	-	-	-	-
15.	<i>Rhombodera basalis</i> (de Haan)	1	-	1	-	-	-
16.	<i>Statilia maculata</i> Thunberg	2	1	-	-	-	-
17.	<i>Statilia nemoralis</i> (Saussure)	-	10	-	-	-	-
18.	<i>Tenodera aridifolia</i> (Stoll)	7	4	1	2	-	2
19.	<i>Tenodera fasciata</i> (Olivier)	2	22	-	-	-	-
20.	<i>Theopompa ophthalmica</i> (Olivier)	-	1	-	-	-	-
21.	<i>Theopompa servillei</i> (de Hann)	-	-	-	-	-	1
22.	<i>Tropidomantis guttatipennis</i> (Stål)	-	1	-	-	1	-
Bộ Cánh da Dermaptera							
Họ Đuôi kìm thù chận lớn Forficulidae							
1.	<i>Eudohrnia metallica</i> (Dohrn)	1	13	1	-	-	1
2.	<i>Elaunon bipartitus</i> (Kirby)	1	-	-	-	-	-
3.	<i>Allodahlia coriacea</i> (Bormans)	-	1	-	-	-	-
4.	<i>Allodahlia oxypyga</i> (Bey-Bienko)	-	1	-	-	-	-
5.	<i>Allodahlia scabriuscula</i> (Serville)	-	-	1	-	-	-
6.	<i>Apterygida flavocapitatus</i> Shiraki	1	-	-	-	-	-
7.	<i>Eparchus insignis</i> (de Haan)	1	3	-	-	-	-
8.	<i>Forficula ornata</i> Bormans	-	-	-	-	1	-
9.	<i>Hypurgus discolor</i> Steinmann	-	2	-	-	-	-
10.	<i>Hypurgus humeralis</i> (Kirby)	-	2	-	-	1	-
Họ Đuôi kìm thù chận nhỏ Chelisochidae							
1.	<i>Chelisoche morio</i> (Fabricius)	1	-	1	1	-	-
2.	<i>Chelisoche variegatus</i> (Burr)	-	17	-	-	-	-
3.	<i>Proreus simulans</i> (Stal)	-	3	-	-	-	-
4.	<i>Proreus weissi</i> (Burr)	-	2	-	-	-	-
Họ Đuôi kìm râu dài Pygidicranidae							
1.	<i>Cranopygia vitticollis</i> (Stal)	1	-	-	-	-	-
2.	<i>Cranopygia ophthalmica</i> (Dohrn)	-	-	-	-	-	1
Họ Đuôi kìm râu ngắn Spongiphoridae							
1.	<i>Chaetospania thoracica</i> (Dohrn)	-	2	-	-	-	-
Họ Đuôi kìm đối xứng Labiduridae							
1.	<i>Forcipula cicero</i> Steinmann	1	-	-	-	-	-
2.	<i>Forcipula quadrispinosa</i> (Dohrn)	-	16	-	-	-	-
3.	<i>Labidura riparia</i> (Pallas)	1	21	6	1	1	-
4.	<i>Echinosoma sumatranum</i> (de Haan)	1	4	-	-	-	-
Họ Đuôi kìm khuyết cánh Anisolabididae							
1.	<i>Euborellia annulipes</i> (Lucas)	1	-	-	-	-	-
2.	<i>Euborellia vernicosa</i> Anisyutkin	-	1	-	-	1	-
Tổng số loài: 237							

Ghi chú: CM - Vườn Quốc gia Chư Mom Ray (Sa Thầy, Kon Tum); KK - Vườn Quốc gia Kon Ka Kinh (Mãng Giang và Kbang, Gia Lai); ĐH - Xã Đăk Mar và thị trấn Đăk Hà (Đăk Hà, Kon Tum); ST - Xã Ia Pal và xã Ia Glai (Sa Thầy, Kon Tum); KB - Thị xã Buôn Hồ và xã Pong Drang (Krông Buk, Đăk Lăk); ĐS - Xã Năm Njang (Đăk Song, Đăk Nông). Dấu sao (*) - Loài ghi nhận mới cho khu hệ côn trùng Việt Nam.

Trên cơ sở phân tích 1449 mẫu vật thu được qua 4 năm điều tra (2008 -2011) tại một số điểm thuộc địa bàn 4 tỉnh Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk và Đắk Nông đã xác định được 237 loài côn trùng thuộc các nhóm nghiên cứu, trong đó bộ Hai cánh có 7 họ ruồi, gồm 42 loài Ruồi nhà họ Muscidae; 34 loài Nhặng họ Calliphoridae; 13 loài Ruồi xám họ Sarcophagidae; 41 loài Ruồi ăn sâu họ Asilidae; 24 loài Ruồi giả ong họ Syrphidae; 11 loài Ruồi trâu họ Tabanidae, 4 loài Ruồi thảm mục họ Lauxaniidae; bộ Bọ que có 2 họ Bọ que và 1 họ Bọ lá, với tổng số 15 loài; bộ Bọ ngựa có 2 họ với tổng số 30 loài bộ Cánh da có 6 họ với tổng số 23 loài. Ghi nhận mới cho khu hệ côn trùng Việt Nam loài Bọ ngựa *Kishinouyeum hepatica* Zhang, 1988 thu được từ VQG Kon Ka Kinh và loài Bọ lá *Phyllium (Phyllium) yunnanense* Liu, 1993 thu được cũng từ VQG Kon Ka Kinh. Bên cạnh đó loài Bọ lá *Phyllium* sp.1 với 4 mẫu thu được từ VQG Chư Mom Ray và VQG Kon Ka Kinh là loài mới cho khoa học, sẽ được mô tả trong bài báo khác.

Cảnh quan của Tây Nguyên trong những năm gần đây thay đổi rất mạnh mẽ và nhanh chóng. Các khu rừng tự nhiên chỉ còn tập trung ở các Vườn Quốc gia (VQG), Khu Bảo tồn thiên nhiên (Khu BTTN) hoặc Rừng đặc dụng (RĐD). Giữa các điểm nghiên cứu của chúng tôi, các sinh cảnh như vậy đã được điều tra là VQG Chư Mom Ray (Kon Tum), VQG Kon Ka Kinh (Gia Lai) và RĐD Đắk Uy (Kon Tum), cũng như núi Nấm Njang là vùng đệm của Khu BTTN Nam Nung (Đắk Nông). Phần lớn diện tích của Tây Nguyên hiện nay che phủ bởi các cây công nghiệp như cao su, cà phê, hồ tiêu, điều, ca cao, chè. Rừng trồng chủ yếu là thông và cũng đang bị thu hẹp nhường chỗ cho cây công nghiệp. Các điểm nghiên cứu mang hình ảnh này tập trung nằm dọc theo quốc lộ 14 (đường Hồ Chí Minh).

Cảnh quan của Tây Nguyên như trên ảnh hưởng rất rõ tới thành phần loài các nhóm côn trùng nghiên cứu. Tại 2 VQG Chư Mom Ray và Kon Ka Kinh, số lượng loài của hầu như tất cả các nhóm côn trùng nghiên cứu đều cao hơn hẳn so với các điểm còn lại. Ngoại trừ trường hợp Ruồi giả ong Syrphidae có số loài ở vùng trồng cà phê tương đối phong phú do cà phê bị nhiễm nhiều rệp Coccidae. Một số giống côn trùng đặc trưng cho rừng tự nhiên, qua các cuộc điều tra này chỉ có thể bắt gặp tại các VQG như *Microstylum* (Asilidae); *Dexopollenia*, *Polleniopsis* (Calliphoridae); *Hebecnema*, *Phaonia* (Muscidae); *Metopia* (Sarcophagidae); *Milesia* (Syrphidae); cũng như các giống *Medauroidea*, *Necrosia*, *Sosibia*, *Trachythorax*, *Phyllium* (Phasmatodea); *Hestiasula*, *Hymenopus*, *Theopropus*, *Parablepharis*, *Humbertiella*, *Kishinouyeum*, *Gimantis*, *Gonypeta*, *Nemotha*, *Haania* (Mantodea). Nếu chỉ tính các địa bàn nằm dọc đường Hồ Chí Minh (tới 2 km hai bên đường) thì thành phần loài các nhóm côn trùng nghiên cứu còn nghèo hơn so với cung đường qua Thanh Hoá-Nghệ An-Hà Tĩnh và rất nghèo so với cung đường đi qua Quảng Bình-Quảng Trị-Thừa thiên Huế-Quảng Nam [1, 2, 4, 6]. Như vậy mức độ đa dạng côn trùng liên quan chặt chẽ với sự có mặt của các thảm rừng tự nhiên và sự phát triển trên diện rộng các cây công nghiệp đã làm suy giảm đa dạng côn trùng tại địa bàn Tây Nguyên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Tạ Huy Thịnh**, 2007: Báo cáo Khoa học về Sinh thái và Tài nguyên sinh vật. Hội nghị Khoa học toàn quốc lần thứ 2. NXB. Nông nghiệp, Hà Nội, 256-265.
2. **Tạ Huy Thịnh**, 2007: Báo cáo Khoa học về Sinh thái và Tài nguyên sinh vật. Hội nghị Khoa học toàn quốc lần thứ 2. NXB. Nông nghiệp, Hà Nội, 266-273.
3. **Tạ Huy Thịnh**, 2009: Báo cáo Khoa học về Sinh thái và Tài nguyên sinh vật, Hội nghị Khoa học toàn quốc lần thứ ba. NXB. Nông nghiệp, Hà Nội, 342-356.
4. **Tạ Huy Thịnh**, 2009: Báo cáo Khoa học về Sinh thái và Tài nguyên sinh vật, Hội nghị Khoa học toàn quốc lần thứ ba. NXB. Nông nghiệp, Hà Nội, 357-364.
5. **Tạ Huy Thịnh**, 2010: *Tạp chí Sinh học*, 32(1): 17-25.

6. **Tạ Huy Thịnh, Hoàng Vũ Trụ, Trần Thiều Dư, Cao Quỳnh Nga, Phạm Hồng Thái**, 2010: Báo cáo Khoa học, Hội nghị Khoa học Kỷ niệm 35 năm Viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam 1975-2010. Viện KHCN Việt Nam, Hà Nội 10/2010, 132-137.
7. **Tạ Huy Thịnh, Phạm Thị Nhị**, 2008: Báo cáo Khoa học Hội nghị Côn trùng học toàn quốc lần thứ 6. NXB. Nông nghiệp, Hà Nội, 296-307.

**STUDY ON SOME INSECT FAMILIES OF DIPTERA, PHASMATODEA,
MANTODEA AND DERMAPTERA FROM TAY NGUYEN HIGHLAND IN 2008-2011**

TA HUY THINH, CAO THI QUYNH NGA, HOANG VU TRU

SUMMARY

Examination of 1449 insect specimens collected from four provinces in Tay Nguyen Highland (Kon Tum, Gia Lai, Dak Lak and Dak Nong) in 2008-2011 yielded a total of 237 Dipteran, Phasmid, Mantid and Earwig species. Seven Dipteran families were studied including the House flies Muscidae with 42 species; the Blow flies Calliphoridae with 34 species, the Flesh flies Sarcophagidae with 13 species, the Hover flies Syrphidae with 24 species, the Robber flies Asilidae with 41 species, the Horse flies Tabanidae with 11 species and the Beach flies Lauxaniidae with 4 species. From Stick and Leaf insects 15 species in three families, from Praying mantid 30 species in two families and from Earwigs 23 species in six families were also recorded.

There has been dramatic change in the insect habitats of Tay Nguyen Highland over the past few years. Large areas once occupied by natural forest were converted into areas of crop cultivation by either rubber, pepper, cashew, tea or coffee. As a result, the insect diversity observed in the areas dominated by crop plantations showed obviously less in comparison with those in the national parks. Several insect genera such as *Microstylum* (Asilidae), *Dexopollenia*, *Polleniopsis* (Calliphoridae), *Hebecnema*, *Phaonia* (Muscidae), *Metopia* (Sarcophagidae), *Milesia* (Syrphidae), *Medauroidea*, *Necrosia*, *Sosibia*, *Trachythorax*, *Phyllium* (Phasmatodea), *Hestiasula*, *Hymenopus*, *Theopropus*, *Parablepharis*, *Humbertiella*, *Kishinouyeum*, *Gimantis*, *Gonypeta*, *Nemotha* and *Haania* (Mantodea) were observed only in two national parks surveyed.